

Список використаних інформаційних джерел

1. Савчук Н. Стан інвестиційного клімату України та напрями його покращення / Н. Савчук // Науковий вісник «Демократичне врядування». – 2011. – Вип. 8. – С. 9–14.
2. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт ; [пер. з англ. І. Дзюб]. – Київ : Основи, 2000. – 198 с.

РЕГІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ ЯК ІНСТИТУТИ ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО РОЗВИТКУ

С. В. Іванов, чл.-кор. НАН України, д. е. н., професор;

В. І. Ляшенко, д. е. н., професор

Міжнародний центр дослідження соціально-економічних проблем модернізації та розвитку кооперації, м. Полтава

І. П. Петрова, к. е. н.

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ

Основним напрямом перспективного розвитку економіки регіонів є вдосконалення стратегічного управління, формування відповідної інфраструктури, а також стимулювання і підтримка її розвитку.

У даний час реалізуються різні концепції, стратегії, програми соціально-економічного розвитку, що відрізняються за змістом і структурою планування. На жаль, більшість з них відповідають формальним критеріям та носять декларативний характер [1], які не містять зв'язку зі станом інфраструктурного середовища, не передбачають змін процесу стратегічного управління для досягнення поставлених цілей, не мають реальних механізмів випереджаючого розвитку територій.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває комплексне вирішення задач стратегічного розвитку інфраструктури на регіональному рівні. Для цього в багатьох країнах розробляються особливі моделі саморозвитку регіонів, які акцентують увагу на взаємодії «експертна спільнота-органи державної влади-громадянське суспільство-бізнес». Серед них найбільш перспективними є регіональні корпорації випереджаючого розвитку на засадах публічно-приватного партнерства. Актуальність регіональних корпорацій підкреслюється тим, що для регіонів характерна

нерівномірність розвитку, у той час як вони дозволяють згладити її через розвиток інфраструктури та створення нових економічних зон – від ресурсних «точок зростання» до випереджаючого розвитку територій.

Регіональні корпорації – це інститути випереджаючого розвитку, які покликані стимулювати інноваційні процеси, створювати сприятливий інвестиційний клімат та підвищувати інвестиційну привабливість територій. Вони є каталізатором залучення приватних інвестицій у пріоритетні сектори економіки. Слід наголосити, що регіональні корпорації створюють умови для формування інфраструктури, яка забезпечує доступ малих і середніх підприємств до необхідних фінансових та інформаційних ресурсів.

Регіональна корпорація на засадах публічно-приватного партнерства здійснює взаємодію з органами державної влади, інститутами розвитку, бізнесом та міжнародними інвестиційними фондами з метою сприяння соціально-економічному розвитку територій.

В організації фінансування проектів передбачається кілька джерел фінансування: субсидії, передбачені в бюджеті; позикові кошти, включаючи кредити банків (з використанням державних гарантій суб'єкта як забезпечення); кошти приватних інвесторів за рахунок пайової участі в проектах; кошти міжнародних інститутів розвитку (рисуюнок 1). Варто відзначити, що питання залучення інвесторів в створювані регіональної корпорації є досить складним. З цієї причини для успішного початку роботи корпорації доцільно забезпечити взаємодію з кредитними організаціями. Корпорації можуть отримувати кошти за нижчими ставками порівняно з основною масою позичальників. Гнучким і ефективним вважається комбінація змішаною участі держави і бізнесу, використання досвіду та практики бізнес-управління в поєднанні з податковими та іншими пільгами, що надаються державою.

Оптимальними варіантами формування статних фондів корпорацій регіонального розвитку є: I варіант – 34 % – держава, 33 % – вітчизняні інвестори, 33 % – іноземні інвестори; II варіант – 50 % – держава, 25 % – вітчизняні інвестори, 25 % – іноземні інвестори.

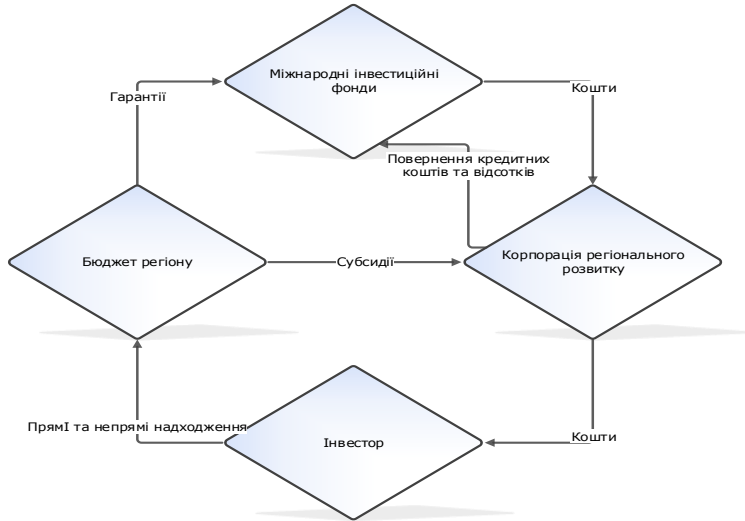

Рисунок 1. – Організація взаємодії регіональної корпорації випереджаючого розвитку із можливими учасниками

Фонди регіональних корпорацій та напрями їх використання наступні [2]: Фонд розвитку виробництва (індустріальні парки; «точки зростання», кластери; розвиток фінансової інфраструктури); Фонд інновацій та науково-технічного розвитку (бізнес-інкубатори; наукові парки; технопарки; НДДКР пріоритетних середньострокових науково-технічних напрямів розвитку регіонів); Фонд соціального розвитку (освіта (загальна, професійна, вища); підприємницькі університети; охорона здоров'я; житлово-комунальне господарство; рекреація, туризм).

Регіональна корпорація випереджаючого розвитку у своїй діяльності враховує структурні особливості економіки регіонів від рівня об'єднаних територіальних громад до економічних районів і забезпечує максимально широкі можливості щодо активізації інноваційно-інвестиційного процесу на основі публічно-приватного партнерства.

Найбільш оптимальною, з організаційної сторони, є створення регіональної корпорації холдингової структури дивізіональ-

ного типу за галузевою ознакою. Це дозволить розвивати між-районні бізнес-комунікації господарюючих суб'єктів для підвищення рівня кооперації бізнес-спільнот на території всього регіону, адже на основі скоординованої політики забезпечується синергетичний ефект. На місцевому рівні передбачається створити місцеві корпорації випереджаючого розвитку (філіали), які будуть включені в структуру основної регіональної корпорації. Це надасть можливість максимально врахувати інтереси територіальних громад і включити їх в процес територіального розвитку.

Регіональна корпорація випереджаючого розвитку виступає єдиним державним оператором з розвитку інвестиційних майданчиків на конкретній території, що здійснює передпроектне та проектне опрацювання інвестиційних пропозицій; забезпечує інформаційну підтримку органам державної влади та місцевого самоврядування; створює механізми фінансування розвитку інвестиційних майданчиків за рахунок залучення приватних інвесторів; виступає заявником при взаємодії з міжнародними інститутами розвитку.

Інвестиційна привабливість регіону починається з оцінки активів території. Для того, щоб пропонувати інвестору проекти або ресурси необхідно сформувати перелік таких проектів і потенційних інвестиційних майданчиків, на яких вони можуть бути реалізовані. Відбір та реалізація проектів регіональної корпорацією у пріоритетних секторах економіки залежить від оцінки потенціалу конкретного регіону [3–5]: ресурсного, виробничо-технологічного, можливостей у досягненні цілей соціально-економічного розвитку, необхідного обсягу фінансових ресурсів тощо. Оцінка нео- і постіндустріального потенціалу регіону та розробка рекомендацій щодо обрання оптимальної для них концепції модернізації економіки, визначення основних індикаторів якості процесів модернізації досліджується у працях вчених-економістів Інституту економіки промисловості НАН України [6–9]. На основі цієї оцінки можливо визначити основні проблеми розвитку регіону, конкурентні переваги та потенційні можливості, а вже потім регіональною корпорацією відібрати

проекти, які у майбутньому змінять ситуацію у позитивному напрямі та дозволять створити території випереджаючого соціально-економічного розвитку.

Регіональна корпорація випереджаючого розвитку територій забезпечує перехід публічно-приватного партнерства на регіональному рівні на принципово новий рівень. Оскільки поєднання інструментів фінансового та корпоративного управління дозволить підвищити ефективність управління територіальним розвитком, забезпечити доступ підприємців до інвестицій, мінімізувати ризики участі в проекті як для органів державної влади, так і для приватного сектора.

Отже, регіональна корпорація випереджаючого розвитку є одним із інструментів регіональної інвестиційної політики, ефективність якої залежить, перш за все, від наявності стратегічних пріоритетів розвитку економіки регіону. Не менш важливим питанням є взаємодія регіональної корпорації з органами місцевого самоврядування, адже ресурсне забезпечення реалізації проекту залежить від зацікавленості та активності місцевої влади.

Список використаних інформаційних джерел

1. Модернізація економіки Донецької області: стратегічні сценарії реалізації з позицій сталого розвитку до 2020 року : наук. доп. / Ю. М. Харазішвілі, В. І. Ляшенко, Л. Л. Шамілева, Ю. І. Жихарева ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ, 2016. – 119 с.
2. Харазішвілі Ю. М. Стан, втрати та стратегічні орієнтири інфраструктурного розвитку східних промислових регіонів / Ю. М. Харазішвілі, В. І. Ляшенко // Економічний вісник Донбасу. – 2015. – № 3 (41). – С. 27–42.
3. Ягельська К. Ю. Випереджаючий національний економічний розвиток : теоретико-методологічні та прикладні аспекти / К. Ю. Ягельська. – Київ : Вид. «Центр учбової літератури», 2015. – 350 с.
4. Червова Л. Г. Потенциал конкурентоспособности промышленности регионов Украины / Л. Г. Червова, Л. М. Кузьменко, М. В. Дубинина, С. Н. Кацура, В. І. Ляшенко // Общество и экономика. – 2006. – № 2. – С. 113–135.
5. Структурные трансформации старопромышленных регионов Украины : монографія / В. И. Ляшенко, Л. М. Кузьменко, Л. Г. Червова. – Донецк : НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. 2013. – 412 с.